

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΕΠΙΨΥ

ΚΑΘΗΓΗΤΗ Ε. ΠΑΤΣΟΥΡΗ

8 Ιουνίου 2017

Αγαπητές φίλες και φίλοι,

Κατ' αρχάς θα πρέπει να σας εκφράσω την συγκίνησή μου για την τιμή που μου έγινε να εργαστώ ως Διευθυντής του ΕΠΙΨΥ, το οποίο, όπως όλοι γνωρίζουμε, αποτελεί επίτευγμα και πραγματοποίηση οράματος ενός ξεχωριστού, διαφοροποιημένου επιστήμονα και ανθρώπου, του καθηγητή Κώστα Στεφανή, ο οποίος πράγματι προηγείτο της εποχής.

Μετρώντας 29 χρόνια από την έναρξη λειτουργίας του, το ΕΠΙΨΥ έχει την ηλικία ενός νέου ανθρώπου που ετοιμάζεται να πει το μεγάλο ναι διαθέτοντας το απόλυτο εφόδιο, μία ψυχή, οι παλμοί της οποίας συντονίζονται με τα στοιχήματα του μέλλοντος.

Παραμερίζοντας όμως τις λυρικές εξάρσεις, σήμερα βλέπουμε με μεγάλη ανησυχία ότι το ΕΠΙΨΥ, θύμα και αυτό της γενικότερης ύφεσης που μαστίζει την πατρίδα μας, την κοινωνία μας, την ακαδημαϊκή μας κοινότητα και όλους τους πανεπιστημιακούς φορείς, εμφανίζει πολύπλευρα προβλήματα, τα οποία καλούμαστε όλοι μαζί να αντιμετωπίσουμε όχι μόνο για την επιβίωσή του αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξή του με βάση όλες τις δυνατότητές του οι οποίες είναι πραγματικά εντυπωσιακές.

Αντιμετωπίζουμε ένα δύσκολο επιστημονικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται διεθνώς από ιλιγγιώδη πρόοδο στους τομείς των νευρο-βιοιατρικών πεδίων και ταυτόχρονα στη χώρα μας βιώνουμε μία μακροχρόνια πρωτοφανή κρίση με προφανείς αρνητικές επιπτώσεις παντού.

Η εποχή της κλινικής εφαρμογής της γονιδιακής πληροφορίας, η οποία στηρίζεται στις εκπληκτικές καινοτόμες τεχνολογίες και τις εξελίξεις όλου του εύρους των βιο-ιατρικών επιστημών, κυρίως δε της **Μοριακής Βιολογίας** και της **Βιοπληροφορικής**, έχει προκαλέσει θεμελιώδεις αλλαγές και πραγματικές επαναστάσεις σε όλο το φάσμα **της ιατρικής και κοινωνικής περίθαλψης του μέλλοντος** (ερμηνεία σε βάθος αιτιοπαθογενετικών μηχανισμών, πρόληψη, πρόγνωση, διάγνωση, αντιμετώπιση και εξατομικευμένη θεραπεία νόσων).

Η αναδυόμενη εποχή της **εξατομικευμένης μοριακής Ιατρικής και στοχευόμενης θεραπείας**, καλύπτει πεδία που αναπτύσσονται και εξελίσσονται σε πρωτόγνωρους ρυθμούς και η **Ψυχιατρική** έχει αρχίσει με γοργούς ρυθμούς να αποτελεί κύριο αντικείμενο

τω νέων αυτών προσεγγίσεων σε ερευνητικό, διαγνωστικό και θεραπευτικό επίπεδο στο σύγχρονο αυτό ιατρικό γίγνεσθαι.

Η έρπουσα διεθνείς οικονομική κρίση με τις συνεχείς μειώσεις στον προϋπολογισμό πολλών χωρών για την υγεία, την κοινωνική πρόνοια και για την αντιμετώπιση αντίξωων καταστάσεων, απόρροια ανεπάρκειας πολιτικής, με τη συνοδό φτώχεια και το αυξανόμενο χρέος, οδηγεί σε μείωση της προσφοράς υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής προστασίας με άμεση συνέπεια στην ψυχική και σωματική υγεία του πολίτη.

Ο σκεπτικισμός που έχει προκύψει σε θέματα ιατρικά, κοινωνικά, οικονομικά, ηθικά και γενικότερα ανθρωπιστικά, εκτείνεται με την πάροδο του χρόνου και θα οδηγήσει σε σύγκρουση των ομάδων, από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, οι οποίοι στοχεύουν στην καθοδήγηση της πολιτικής ηγεσίας.

Η διαφαινόμενη πρόθεση πολλών κυβερνήσεων να παραδώσουν ολόκληρη ή μέρος της διαχείρισης της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής περίθαλψης (νοσοκομεία, κοινωνικές ασφάλειες κ.α.) σε ιδιωτικούς φορείς, ανοίγει νέο κεφάλαιο στην παροχή ιατρικής φροντίδας και κοινωνικής περίθαλψης και στη σχέση της με την πολιτική.

Τα νέα αυτά δεδομένα και μάλιστα με την ανάδυση **της Μοριακής Ιατρικής και εξατομικευμένης θεραπείας**, όπου η αποτελεσματικότητα της ιατρικής και της κοινωνικής παρέμβασης αλλά και το κόστος αυτών αυξάνονται εντυπωσιακά, δυνατόν να πυροδοτήσουν επιπλέον σοβαρές κρίσεις στον τομέα της Υγείας, ψυχικής και σωματικής διεθνώς, όπως και της κοινωνικής ισορροπίας, η αποτελεσματική διαχείριση των οποίων καθίσταται απολύτως απαραίτητη.

Όλα τα παραπάνω δεδομένα αναβαθμίζουν φορείς σαν το ΕΠΙΨΥ που θα πρέπει να είναι έτοιμο να ανταποκριθεί στις νέες αυτές προκλήσεις στον χώρο των βιοϊατρικών επιστημών και της ψυχικής υγείας.

Ο Κάρολος Δαρβίνος, ο μεγάλος Βρετανός φυσιοδίφης είχε πει ότι «δεν είναι τα πιο δυνατά είδη που επιβιώνουν, ή τα πιο έξυπνα αλλά αυτά που ανταποκρίνονται καλύτερα στις αλλαγές και προσαρμόζονται». Το ίδιο θα πρέπει να ισχύει και για οργανισμούς όπως το ΕΠΙΨΥ.

Η ρευστότητα του εξωτερικού περιβάλλοντος, η οποία όπως είπαμε επηρεάζει όλο το χώρο των βιοϊατρικών επιστημών, τα σημάδια του χρόνου στην λειτουργία μας και οι συνεχιζόμενες εξελίξεις στην τεχνολογία και την επιστήμη, μας ωθούν να

προσαρμοστούμε άμεσα και δυναμικά στο σύγχρονο γίνεσθαι των γνωστικών μας αντικειμένων για να επιβιώσουμε και να αναπτυχθούμε.

Ένα είναι σίγουρο, ότι η διαδικασία αυτή δεν είναι πάντα εύκολη, ένα καλύτερο μέλλον δεν είναι αυτόματα δεδομένο.

Θα πρέπει να μάθουμε άμεσα να πορευόμαστε σε άστατο καιρό δίχως να πάψουμε να ελπίζουμε βέβαια ότι κάποτε ο καιρός θα φτιάξει.

Πρέπει να δουλέψουμε σκληρά και να το δημιουργήσουμε επενδύοντας στο ανθρώπινο δυναμικό μας, παντρεύοντας την ωριμότητα και την σοφία των παλαιότερων στελεχών μας με τον ενθουσιασμό και τις δεξιότητες των νεωτέρων, κινούμενοι σταθερά στις αξίες μας και τη στρατηγική μας ως στελέχη ενός κέντρου αριστείας, απελευθερώνοντας επιστημονικές δυνάμεις προσαρμοζόμενοι στις απαιτήσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος αλλά και στις ιλιγγιώδεις εξελίξεις του κλάδου μας.

Είναι απαραίτητο να αναπτύξουμε διευρυμένους και εναλλακτικούς τρόπους δράσης, στα πλαίσια βέβαια των αντικειμένων μας και ταυτόχρονα να αγωνιστούμε για τις ιδανικές συνθήκες που μας αρμόζουν.

Η καρδιά του ΕΠΙΨΥ είναι οι άνθρωποί του. Διακεκριμένοι επιστήμονες, γιατροί, νοσηλευτές, διοικητικά στελέχη, οι οποίοι εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη όχι μόνο επιβίωσή του αλλά και την πρόοδό του και παράλληλα χτίζουν γέφυρες με την ανοιχτή κοινωνία έτσι όπως οραματίστηκε ο καθηγητής Στεφανής.

Στον τομέα της κοινωνικής προσφοράς το ΕΠΙΨΥ υπήρξε ήδη μία νησίδα αριστείας και μετρήσιμης ποιότητας.

Στην εξωστρέφεια αυτή το ΕΠΙΨΥ χωρίς άλλη συμβατική υποχρέωση δε μπορεί παρά να σταθεί αρωγός. Όπως έχει ήδη πράξει, θα πρέπει να συνεχίζει να πράττει με τις προσπάθειες σε όλα τα επίπεδα και τους τομείς των δραστηριοτήτων του, έχοντας σαν βασικές αρχές λειτουργίας την απελευθέρωση των κρυμμένων δημιουργικών δυνάμεων όλων μας, την υπεραξία του έμψυχου δυναμικού και την πεποίθηση ότι οι θετικοί άνθρωποι των επιστημών μπορούν να βρουν μία στέγη στο ίδρυμά μας να δραστηριοποιηθούν στο περιβάλλον που δεν θα έχει τίποτα να ζηλέψει από εκείνο του εξωτερικού.

Στους ρευστούς καιρούς της ανασφάλειας, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στην χώρα μας, αναφορά και μέτρο των δυνατοτήτων του ιδρύματος αποτέλεσαν και θα πρέπει να αποτελέσουν τα δεδομένα στα οποία αντανακλούν οι επιστημονικές επιδόσεις του: οι

ασθενείς συνάνθρωποι στο χώρο της ψυχικής υγείας (να προσθέσω ότι ό όρος συνάνθρωποι, παρά την κατάχρηση που έχει υποστεί η λέξη διατηρεί ανεκτίμητη σημασία), η επιστημονική και η ακαδημαϊκή κοινότητα, η ανοιχτή αγορά που δηλώνει διαθέσιμη να υλοποιήσει καινοτόμες ιδέες, καινοτόμες τεχνικές όπως και σύγχρονες διαγωνιστικές και θεραπευτικές προσεγγίσεις στα πλαίσια της εξατομικευμένης ιατρικής και στοχευόμενης θεραπείας και τέλος, ακρογωνιαίος λίθος, οι θεσμικές μονάδες του παλιές και νέες οι οποίες θα δημιουργηθούν.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ, ότι έχουμε όλοι μας ανάγκη τις γέφυρες συνεργασίας που υψώνονται πάνω από τις αδυναμίες του καθενός μας για να ενώσουν σε ένα κοινό δίκτυο την ισχύ των πολλών-επιστημονική και διοικητική και σε αυτό το εγχείρημα χωράνε όλοι και δεν περισσεύει κανείς, από την ευαίσθητη ιατρική και νοσηλευτική κοινότητα, τα διοικητικά στελέχη μας ως τους συνδέσμους των ασθενών μας.

Μόνο μέσα από την ουσιαστική συνένωση μπορούμε να διασφαλίσουμε τις καινούριες προοπτικές σε όλους τους τομείς που δραστηριοποιούμαστε δίχως να ξεχνάμε ότι το ΕΠΙΨΥ κατέχει θέση αυξημένης ευθύνης στον χώρο του και ότι η πρωτοπορία στην οποία επενδύει και θα συνεχίσει να επενδύει οφείλει να επιστρέφει στην κοινωνία και στους ασθενείς του.

Συγκεκριμένα τώρα για το ΕΠΙΨΥ:

Έχουμε να αντιμετωπίσουμε αφ' ενός άμεσα ζητήματα, και αφ' ετέρου να σχεδιάζουμε την πορεία μας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα θα χρειαστώ λίγο χρόνο για να ενημερωθώ σε βάθος για τις υπάρχουσες δραστηριότητες και πως άμεσα μπορούμε να τις ενισχύσουμε.

Ήδη κάθε μέρα έχω ενημερωτικές συναντήσεις με όλα τα στελέχη του ιδρύματος.

Σε ένα άμεσο δεύτερο στάδιο θα οργανώσουμε τη μελλοντική μας πορεία.

Πιστεύω ακράδαντα ότι ένας τέτοιος φορέας θα πρέπει να στηριχθεί και στους τρεις πυλώνες των επιστημονικών δραστηριοτήτων του: ερευνητικός, εκπαιδευτικός, κλινικός-διαγνωστικός και θεραπευτικός.

Θα αρχίσουμε συγκεντρώσεις ενημέρωσης κάθε μονάδας, συζήτησης των προβλημάτων και προτάσεις λύσεώς τους.

Θα πρέπει επίσης όλοι να γνωρίζουμε τις δραστηριότητες όλων. Οι προγραμματισμένες συναντήσεις αποσκοπούν σε αυτό.

Αυτό θεωρώ ότι είναι απόλυτα απαραίτητο στα πλαίσια μιας συστηματικής εσωτερικής μας αξιολόγησης για τυχόν αλλαγές και τροποποιήσεις στην όλη μας δομή. Πιστεύω επίσης ότι η παραγωγή έργου κλινικού, ερευνητικού ή κοινωνικού, θα αποτελέσει ουσιαστικότερο κριτήριο για τις διαδικασίες αυτές της αξιολόγησης.

Ευπρόσδεκτες κάθε είδους προτάσεις προς την κατεύθυνση αυτή.

Η πόρτα μου θα είναι πάντα ανοιχτή για όλους στα πλαίσια μιας αρμονικής συλλογικής προσπάθειας όχι μόνο επιβίωσης αλλά και ανάπτυξης του ιδρύματός μας.

Τελειώνοντας, θα αναφέρω μία πρόσφατη είδηση. Στο πρώτο μας Δ.Σ. που έληξε πριν από λίγο αποφασίσαμε ομόφωνα να δώσουμε στο Ίδρυμα το όνομα του εμπνευστή του, Καθηγητή Κωνσταντίνου Στεφανή, τιμώντας έτσι τη μνήμη του και το έργο του. Είναι το ελάχιστο που μπορούμε να κάνουμε.

Λένε ότι τα κλισέ περιορίζουν την φαντασία. Αλλά κανείς δεν αρνείται ότι κλείνουν μέσα τους μία ικανή δόση αλήθειας.

«Ότι έρχεται από την ψυχή μένει στην ψυχή» θυμίζει ένα ελαφρώς παραφρασμένο ταλμουδικό ρητό. Το νόημά του, θα μπορούσε να αποτελέσει τον επίλογο για το έργο που επιτέλεσε το ΕΠΙΨΥ ως το 2016 και την εισαγωγή για τις προκλήσεις που φέρνει το 2017 και το κοινό μας μέλλον.

*Καθηγητής Ε. Σ. Πατσούρης, Κοσμήτωρ ΕΚΠΑ
Διευθυντής του ΕΠΙΨΥ*